

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2026.2.21>**М. М. ЖУМБЕЙ***кандидат педагогічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземних мов і країнознавства,**Карпатський національний університет імені Василя Стефаника,**м. Івано-Франківськ, Україна**Електронна пошта: marianna.zhumbei@cnu.edu.ua**<https://orcid.org/0000-0002-8883-4135>***ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИЗМУ**

Стаття присвячена аналізу проблем і ризиків, що виникають у процесі формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму. Мета статті – дослідження проблем та ризиків формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму. У ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, систематизація та порівняння. Результати дослідження показують, що здійснено комплексний аналіз структури іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму, у межах якого визначено та охарактеризовано основні види компетенцій, зокрема загальні, міжкультурні, лінгвістичні, комунікативні та дискурсивні. Досліджено, що ефективність їх формування зумовлюється поєднанням компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та інтегрованого підходів, а також використанням інтерактивних методів навчання, які моделюють реальні професійні ситуації. Показано, що важливу роль відіграє поетапна модель підготовки, яка забезпечує поступовий розвиток мовних і професійних умінь. Досліджено та систематизовано основні проблеми формування іншомовної професійної компетентності, які класифіковано за групами: лексико-методичні, лексико-термінологічні, міжкультурні, компетентнісно-орієнтовані, організаційно-педагогічні, індивідуалізаційні, інтеграційні, ресурсно-технологічні та зовнішні. Показано, що зазначені проблеми проявляються у вигляді недостатнього рівня практичного застосування знань, труднощів засвоєння професійної лексики, обмеженого використання автентичних матеріалів, низької мотивації студентів та недосконалості організації освітнього процесу. Обґрунтовано, що їх наявність знижує ефективність професійної підготовки та ускладнює адаптацію майбутніх фахівців до вимог ринку праці. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання запропонованої класифікації проблем як основи для вдосконалення методики формування іншомовної професійної компетентності у сфері туризму.

Ключові слова: іншомовна компетентність, туризм, професійна підготовка, проблеми навчання, міжкультурна комунікація.

Поставлення проблеми. Актуальність дослідження проблем формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму зумовлена сучасними глобалізаційними процесами та посиленням міжкультурної взаємодії у туристичній сфері. Як зазначає Н.Д. Бондар, англійська мова продовжує зміцнювати свої позиції як провідна міжнародна мова, зокрема у країнах Європейського Союзу, де значна частина населення використовує її як іноземну [Бондар: 24–27]. Водночас українська мова має обмежене поширення у міжнародному просторі, що ускладнює процес професійної комунікації та створює додаткові бар'єри для інтеграції України у європейське туристичне середовище [Бондар: 24–27]. У таких умовах зростає значення іншомовної підготовки як ключового

чинника професійної мобільності та конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

Актуалізація даної проблематики також пов'язана з прагненням України до інтеграції у глобальне туристичне суспільство. На основі дослідження Є. Новак встановлено, що ефективна професійна підготовка майбутніх фахівців туризму потребує врахування міжнародного досвіду та систематизації наукових підходів до формування іншомовної компетентності [Новак: 116–120]. Це зумовлює необхідність глибшого аналізу сучасних освітніх практик, а також пошуку ефективних моделей навчання, які відповідають вимогам світового ринку туристичних послуг.

Суттєвим чинником є також нормативно-освітній аспект підготовки фахівців. Як показує дослідження, освітні програми в Україні

формується відповідно до стандартів вищої освіти, які передбачають обов'язковість високого рівня іншомовної компетентності поряд із фаховими знаннями [Новак: 116–120]. Це пов'язано з тим, що професійна діяльність у сфері туризму передбачає постійну взаємодію з іноземними клієнтами, ведення ділового спілкування та опрацювання іншомовних інформаційних ресурсів. Водночас існує потреба у вдосконаленні методичних підходів до навчання, розвитку міжкультурної компетентності та активнішого впровадження інтерактивних технологій. Це потребує комплексного наукового осмислення з урахуванням як міжнародного досвіду, так і національних освітніх особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання проблем та ризиків формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму є достатньо висвітленим у вітчизняній науковій літературі. Однак більшою мірою науковцями аналізуються окремі аспекти цієї проблематики, тоді як комплексний підхід залишається недостатньо розробленим. Питання сутності та структури професійної компетентності майбутніх фахівців туризму досліджували І. Батеньова, Л.В. Безкоровайна. Дані автори зосереджували увагу на визначенні компонентного складу професійної компетентності, а також на взаємозв'язку загальних, мовних і професійно орієнтованих умінь у підготовці фахівців туристичної галузі [Батеньова: 16–22; Безкоровайна: 45–49].

Що стосується особливостей формування іншомовної професійної компетентності, то це питання розглядалося у працях кількох дослідників. Зокрема, Н. Івасів обґрунтувала модель формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності та визначила її структурні елементи [Івасів: 118–124]; С. Мединська досліджувала етапність іншомовної підготовки та роль автентичних матеріалів у навчальному процесі [Мединська: 233–237]; Є. Новак проаналізувала сучасний стан іншомовної підготовки та окреслила проблеми інтеграції мовної і професійної складових [Новак: 116–120].

У дослідженнях В. Денізової, А. Експосіто, Ф. Санчес-Кубо, М. Жумбей та Л. Копчак проаналізовано роль іншомовної підготовки у про-

фесійній діяльності фахівців туризму, зокрема висвітлено вплив мовної компетентності на якість освіти й практики, мотивацію студентів до навчання англійською мовою, а також окреслено ключові виклики й ризики її формування в умовах сучасних соціально-економічних і воєнних трансформацій [Denizova: 2025; Expósito, Sánchez-Cubo: 2025; Zhumbey, Korchak: 140–143].

Проблеми організації освітнього процесу та впровадження сучасних педагогічних підходів у підготовці майбутніх фахівців туризму висвітлено у дослідженнях Н. Бондар, Н. Маковецької, Ю. Земліної. У цих працях увага приділяється удосконаленню змісту іншомовної підготовки, організації навчальної діяльності та формуванню професійної готовності студентів на основі поєднання теоретичних знань і практичних умінь [Бондар: 24–27; Маковецька: 45–50; Земліна: 245–249].

Окремі аспекти комунікативної підготовки та стратегій навчання розглянуто у працях М. Прадівлянного, І. Стифанишина, які досліджували значення інтерактивних методів, мовленнєвої практики та міжкультурної комунікації у процесі формування професійної компетентності [Прадівлянный: 168–174; Стифанишин: 200–203]. Водночас SWOT-аналіз сучасного стану підготовки фахівців туристичної галузі представлено у дослідженні М. Жумбей, що дозволяє оцінити не лише внутрішні характеристики освітньої системи, але й зовнішні ризики її розвитку [Жумбей: 2026].

Наукова новизна даного дослідження полягає у систематизації існуючих проблем та визначенні ризиків у контексті сучасних трансформацій туристичної галузі. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу, узагальнення, систематизації наукових джерел, а також порівняльний підхід до оцінки сучасних освітніх практик.

Мета статті – дослідження проблем та ризиків формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму. Для досягнення мети в процесі дослідження будуть виконані *наступні завдання*: проаналізувати сутність та структуру професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі; охарактеризувати особливості формування іншомовної професійної

компетентності та відповідні підходи і моделі навчання; визначити основні проблеми формування іншомовної компетентності у сучасних умовах підготовки; обґрунтувати ризики та негативні перспективи розвитку системи іншомовної підготовки у сфері туризму.

Результати та дискусії. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі розглядається як багатовимірний процес, що охоплює поєднання загальних, мовних і спеціалізованих компонентів. Як зазначає І. Батеньова, структура професійної компетентності майбутніх фахівців туризму включає низку взаємопов'язаних компетенцій, які забезпечують готовність до ефективної діяльності в умовах динамічного міжнародного середовища [Батеньова: 16–22].

З метою узагальнення ключових видів компетенцій доцільно систематизувати їх у табличній формі (див. табл. 1).

Систематизація наведених компетенцій свідчить про їх комплексний характер, що зумовлює необхідність інтегрованого підходу до професійної підготовки, зокрема у контексті іншомовного навчання.

Особливості формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму визначаються специфікою галузі, яка передбачає постійну міжкультурну взаємодію та використання іноземної мови як інструменту професійної діяльності. Як зазначає Н. Івасів, відповідна модель підготовки має системний характер і орієнтована на формування готовності до ефективної комунікації

в іншомовному середовищі [Івасів: 118–124]. Вона поєднує предметний аспект, що включає оволодіння лексичним, граматичним і соціолінгвістичним матеріалом, а також процесуальний аспект, спрямований на розвиток практичних умінь застосування знань у професійних ситуаціях [Івасів: 118–124]. Водночас важливою є організація навчального процесу із застосуванням інтерактивних методів, зокрема рольових ігор, проектної діяльності та моделювання професійних ситуацій, що підвищує функціональність сформованих умінь [Івасів: 118–124].

У науковій літературі виокремлюються ключові підходи, стратегії та моделі формування іншомовної професійної компетентності:

– компетентнісний підхід передбачає орієнтацію освітнього процесу на формування здатності застосовувати знання у практичній діяльності, наприклад під час обслуговування туристів або ведення переговорів із партнерами [Івасів: 118–124];

– комунікативно-діяльнісний підхід акцентує увагу на розвитку реальних мовленнєвих умінь через моделювання професійних ситуацій, зокрема бронювання послуг чи вирішення конфліктів із клієнтами [Івасів: 118–124];

– інтегрований підхід забезпечує поєднання мовної та професійної підготовки, що реалізується через вивчення фахових дисциплін іноземною мовою та використання автентичних матеріалів [Новак: 116–120];

– інтерактивні стратегії навчання охоплюють рольові ігри, дискусії, проекти та веб-квести, які сприяють розвитку комунікативних

Таблиця 1

Види компетенцій майбутніх фахівців туризму

Вид компетенції	Сутність	Значення для туризму
Загальні	Універсальні особистісні якості та навички, що не прив'язані до конкретної галузі	Забезпечують гнучкість мислення, ефективність прийняття рішень і адаптацію до нестандартних ситуацій
Міжкультурні	Здатність до ефективної взаємодії з представниками різних культур	Сприяють уникненню конфліктів і підвищують якість обслуговування клієнтів різного культурного походження
Лінгвістичні	Знання мовної системи та правил побудови мовлення	Забезпечують точність і зрозумілість професійної комунікації
Комунікативні	Здатність здійснювати мовленнєву взаємодію в різних ситуаціях	Формують основу ефективного професійного спілкування з клієнтами та партнерами
Дискурсивні	Уміння будувати логічні, зв'язні висловлювання відповідно до контексту	Необхідні для ведення переговорів, презентацій і ділового листування

Примітка: складено автором на основі джерел [Батеньова: 16–22].

і міжкультурних умінь у наближених до реальності умовах [Прадівлянний: 168–174];

– поетапна модель мовної підготовки передбачає поступовий перехід від загальної англійської мови до професійно орієнтованої та ділової, що дозволяє сформувати стійкі мовні навички та професійну термінологічну базу [Мединська: 233–237].

Проблематика формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму має комплексний характер і зумовлена як методичними, так і змістовими чинниками. Як зазначає Н. Батеньова, традиційна орієнтація на граматичний компонент призводила до відірваності лексики від її практичного застосування, що знижувало ефективність мовної підготовки [Батеньова: 16–22]. У подальшому, навіть перехід до комунікативного підходу не забезпечив належного рівня сформованості словникового запасу, оскільки надмірна контекстуалізація не дозволяла досягти необхідного лексичного мінімуму [Батеньова: 16–22]. Водночас викладання лексики у вигляді ізольованих списків слів, які необхідно було запам'ятовувати, не сприяло формуванню навичок її використання у реальних професійних ситуаціях [Батеньова: 16–22].

Окрему складність становить засвоєння культурно специфічної лексики, зокрема реалій, які не мають прямих відповідників в інших мовах. Це ускладнює процес перекладу та міжкультурної комунікації, що є критично важливим для туристичної сфери [Батеньова: 16–22]. Крім того, використання автентичних матеріалів, які вважаються необхідною умовою сучасного навчання, пов'язане з труднощами адаптації до рівня студентів і потребує достатнього рівня володіння мовою, не нижче середнього [Батеньова: 16–22]. Як показує дослідження, важливим є також врахування індивідуальних освітніх потреб здобувачів та забезпечення гнучкості навчальних програм, що на практиці реалізується недостатньо [Батеньова: 16–22].

Суттєві проблеми пов'язані і з міжкультурною складовою підготовки. Недостатня сформованість соціокультурної компетентності обмежує здатність студентів до ефективної взаємодії з представниками інших культур [Бондар: 24–27]. Це проявляється у трудно-

щах інтерпретації культурних явищ, встановлення зв'язків між рідною та іншомовною культурами, а також у невмінні запобігати конфліктним ситуаціям. Додатково ускладнює ситуацію динамічність туристичної галузі, що зумовлює постійне оновлення термінології та потребує системного оновлення змісту навчання [Бондар: 24–27]. На цьому тлі недостатня орієнтація освітнього процесу на формування компетентності як здатності до практичного застосування знань знижує ефективність професійної підготовки.

Не менш важливими є організаційно-педагогічні проблеми. До них належать недостатній рівень індивідуалізації навчання, обмежене врахування особистісних характеристик студентів, а також труднощі адаптації до умов вищої освіти [Бондар: 24–27]. Спостерігається також домінування репродуктивних методів навчання та обмежена мовна практика, що не забезпечує достатнього рівня іншомовної комунікації [Жумбей: 2026]. У результаті формується розрив між теоретичною підготовкою та реальними вимогами професійної діяльності.

З метою систематизації виявлених проблем доцільно класифікувати їх за основними групами, що відображають специфіку формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму. Такий підхід дозволяє не лише узагальнити наявні труднощі, але й визначити їх взаємозв'язок у межах освітнього процесу (див. табл. 2).

Узагальнення представлених проблем дозволяє перейти до аналізу ризиків, які визначають негативні перспективи розвитку системи підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі.

Як зазначає М. Жумбей, одним із ключових ризиків є обмеження можливостей практичної підготовки внаслідок зниження туристичних потоків, що особливо актуалізується в умовах воєнних дій та нестабільності соціально-економічного середовища [Жумбей: 2026]. Це призводить до зменшення контактів із реальним професійним середовищем і, відповідно, до зниження рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності. Водночас обмеження міжнародної академічної мобільності та стажувань зменшує можливості для

безпосередньої мовної практики, яка, як показують дослідження, є найбільш ефективним способом розвитку мовленнєвих умінь.

Іншим важливим ризиком є розрив між темпами розвитку туристичної індустрії та здатністю освітньої системи оперативного оновлювати зміст навчальних програм. Це ускладнює формування актуальної професійної лексики та адаптацію студентів до сучасних вимог ринку [Жумбей: 2026]. Додатково впливає зміна структури туристичного попиту, що ускладнює прогнозування необхідних компетенцій і потребує постійного перегляду освітніх стратегій.

Окремої уваги потребують ризики, пов'язані з цифровізацією освіти. Надмірна автоматизація навчального процесу може призводити до формалізації навчання та зниження ролі живої комунікації, яка є ключовою для формування іншомовної компетентності [Жумбей: 2026]. Нерівний доступ до сучасних технологій, зокрема інструментів штучного інтелекту, також створює додаткові бар'єри для якісної підготовки. У сукупності це формує ризик зниження конкурентоспроможності випускників на міжнародному ринку туристичних послуг.

Висновки. Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців туризму характеризується інтегративністю та практичною спрямованістю. Воно передбачає поєднання мовної підготовки з професійним змістом, орієнтацію на реальні комунікативні ситуації та розвиток здатності до міжкультурної взаємодії. Як показує дослідження Н.Івасів, ефективність цього процесу забезпечується системною організацією навчання, використанням інтерактивних методів та поступовим переходом від загальної мовної підготовки до професійно орієнтованої [Івасів: 118–124]. Важливим є також урахування освітніх потреб студентів, застосування автентичних матеріалів і забезпечення гнучкості освітніх програм, що сприяє формуванню здатності застосовувати мовні знання у професійній діяльності.

Водночас у процесі підготовки виявляється низка проблем і ризиків, які знижують її ефективність. Серед них варто виокремити недостатню практичну спрямованість навчання, труднощі у засвоєнні професійної лексики, а також обмежений розвиток міжкультурної компетентності [Батеньова:

Таблиця 2

Основні проблеми формування іншомовної професійної компетентності

Група проблем	Сутність проблеми	Прояви у навчальному процесі
Лексико-методичні [Батеньова: 16–22]	Дисбаланс між граматикую та лексикою, формальне заучування матеріалу	Вивчення ізольованих слів без контексту, недостатній словниковий запас для професійного спілкування
Лексико-термінологічні [Батеньова: 16–22; Бондар: 24–27]	Складність засвоєння професійної лексики та реалій	Труднощі перекладу культурно специфічних термінів, складність відбору актуальної термінології
Проблеми використання матеріалів [Батеньова: 16–22]	Недостатня якість або складність автентичних матеріалів	Обмежене застосування реальних мовних ситуацій, невідповідність рівню студентів
Міжкультурні [Бондар: 24–27]	Недостатній розвиток соціокультурної компетентності	Невміння інтерпретувати культурні явища, труднощі у міжкультурній комунікації
Компетентнісно-орієнтовані [Бондар: 24–27]	Недостатня орієнтація на практичне застосування знань	Формування теоретичних знань без здатності їх використання у професійній діяльності
Організаційно-педагогічні [Бондар: 24–27; Жумбей: 2026]	Недоліки організації освітнього процесу	Домінування репродуктивних методів, слабка мовна практика, відсутність послідовної методики
Індивідуалізаційні [Батеньова: 16–22; Бондар: 24–27]	Недостатнє врахування особливостей студентів	Низька мотивація, труднощі адаптації, відсутність диференційованого навчання
Інтеграційні [Бондар: 24–27]	Складність поєднання мовної та професійної підготовки	Фрагментарність знань, слабкий зв'язок між теорією і практикою
Ресурсно-технологічні [Жумбей: 2026]	Обмежене використання сучасних підходів і технологій	Нерівномірне впровадження інновацій, недостатня мовна експозиція
Зовнішні (галузеві) [Жумбей: 2026]	Вплив змін у туристичній індустрії та соціально-економічному середовищі	Обмеження практичної підготовки, нестабільність вимог ринку

Примітка: складено автором на основі джерел [Батеньова: 16–22; Бондар: 24–27; Жумбей: 2026].

16–22; Бондар: 24–27]. Додатковими ускладненнями є організаційні недоліки освітнього процесу, слабка індивідуалізація навчання та недостатній рівень мовної практики [Жумбей: 2026]. У перспективі це доповнюється зовнішніми ризиками, зокрема

обмеженням можливостей професійного спілкування, швидкими змінами у туристичній галузі та впливом цифровізації, що може призводити до формалізації навчання і зниження рівня конкурентоспроможності випускників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Батеньова І., Білоброва Ю., Жарко О. Формування загальних та іншомовних компетенцій здобувачів освіти туристичної спеціалізації на заняттях з іноземної мови. *Проблеми гуманітарних наук. Серія: Філологія*. 2025. №53. С. 16–22. URL: <http://ir.dspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7767/1/Батеньова%20Білоброва%20Жарко.pdf>
2. Безкоровайна Л.В. Професійна компетентність майбутніх фахівців з туризмознавства: теоретичні аспекти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2017. №52. С. 45–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2017_52_9
3. Бондар Н.Д. Актуальність удосконалення іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму. *Інновації та традиції в сучасній науковій думці*. 2013. №8. С. 24–27. URL: <https://int-konf.org/ru/2013/innovatsiji-ta-traditsiji-v-suchasnij-naukovij-dumtsi-15-17-08-2013-r/486-bondar-n-d-aktualnist-udoskonallya-inshomovnoji-profesijnoji-pidgotovki-majbutnikh-fakhivtsiv-sferi-turizmu>
4. Жумбей М.М. SWOT-аналіз стратегії розвитку системи формування іншомовної комунікативної компетентності спеціальностей «туризм» та «готельно-ресторанна справа». *Cross-Disciplinary Studies in Science, Innovation and Social Development*. 2026. №6. С. 67–159. URL: <https://doi.org/10.65237/6-2026-3>
5. Земліна Ю.В. Організація експериментальної роботи з формування професійної готовності майбутніх фахівців з туризму. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання*. 2013. №35. С. 245–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2013_35_54
6. Івасів Н. Ефективність моделі професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців з туризмознавства. *Молодь і ринок*. 2018. №1(56). С. 118–124. URL: <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/126467>
7. Маковецька Н.В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з туризму у процесі вивчення дисципліни «спеціалізований туризм». *Економіка та суспільство*. 2022. №38. С. 45–50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2029/1958/>
8. Мединська С.І. Формування іншомовної компетентності як компонента професійної підготовки фахівців у галузі туризму. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2016. №2(12). С. 233–237. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2016/2/39.pdf>
9. Новак Є.В. Іншомовна підготовка майбутніх фахівців туристичної сфери: сучасний стан та проблеми. *Інноваційна педагогіка*. 2025. №84(2). С. 116–120. URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/84/part_2/25.pdf
10. Прадівляний М.Г., Бондар Н.Д. Стратегії формування професійної компетентності фахівців сфери туризму в процесі вивчення іноземних мов. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2017. №6. С. 168–174. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2166>
11. Стифанишин І.М., Юрко Н.А., Проценко У.М., Романчук О.В. Комунікативні аспекти іншомовної професійної підготовки фахівців сфери туризму. *Наукові записки національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2019. №6(74). С. 200–203. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/download/2490/2264/4518>
12. Denizova V. The role of foreign languages in tourism: between education and practice. *Foreign Language Teaching and Intercultural Communication in the Context of Internationalization in the Contemporary Era*. UNWE. Sofia. 2025. URL: <https://www.researchgate.net/publication/399071796>
13. Expósito A., Sánchez-Cubo F. Exploring the role of language competence of tourism students in enrolling in english-taught courses. *Journal of Hospitality & Tourism Education*. 2025. PP. 1–10. URL: <https://doi.org/10.1080/10963758.2025.2553908>
14. Zhumbey M., Kopchak L. Challenges of developing foreign language competence among tourism and hospitality students under martial law. *Інноваційна педагогіка*. 2024. №73. С. 140–143. URL: <https://www.researchgate.net/publication/383768522>

REFERENCES

1. Batenova, I., Bilobrova, Yu., & Zharko, O. (2025). Formuvannia zahalnykh ta inshomovnykh kompetentsii zdobuvachiv osvity turystychnoi spetsializatsii na zaniattiakh z inozemnoi movy [Formation of general and foreign language competencies of tourism students in foreign language classes]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriya: filolohiia*, 53, 16–22. URL: <http://ir.dspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7767/1/Батеньова%20Білоброва%20Жарко.pdf> [in Ukrainian].

2. Bezkorovaina, L.V. (2017). Profesiina kompetentnist maibutnikh fakhivtsiv z turyzmoznavstva: teoretychni aspekty [Professional competence of future tourism specialists: theoretical aspects]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 52, 45–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2017_52_9 [in Ukrainian].
 3. Bondar, N.D. (2013). Aktualnist udoskonalennia inshomovnoi profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sfery turyzmu [Relevance of improving foreign language professional training of future tourism specialists]. *Innovatsii ta tradytsii v suchasni naukovi dumtsi*, 8, 24–27. URL: <https://int-konf.org/ru/2013/innovatsiji-ta-tradytsiji-v-suchasnij-naukovij-dumtsi-15-17-08-2013-r/486-bondar-n-d-aktualnist-udoskonalennya-inshomovnoji-profesijnoji-pidgotovki-majbutnikh-fakhivtsiv-sferi-turizmu> [in Ukrainian].
 4. Zhumbei, M.M. (2026). SWOT-analiz stratehii rozvytku systemy formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti spetsialnostei «turyzm» ta «hotelno-restoranna sprava» [SWOT analysis of the strategy for developing foreign language communicative competence in tourism and hotel-restaurant specialties]. *Cross-disciplinary studies in science, innovation and social development*, 6, 159. URL: <https://doi.org/10.65237/6-2026-3> [in Ukrainian].
 5. Zemlina, Yu.V. (2013). Orhanizatsiia eksperymentalnoi roboty z formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv z turyzmu [Organization of experimental work on forming professional readiness of future tourism specialists]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia*, 35, 245–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2013_35_54 [in Ukrainian].
 6. Ivasiv, N. (2018). Efektyvnist modeli profesiinoi inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z turyzmoznavstva [Effectiveness of the model of professional foreign language communicative competence of future tourism specialists]. *Molod i rynek*, 1(56), 118–124. URL: <https://mir.dspu.edu.ua/article/view/126467> [in Ukrainian].
 7. Makovetska, N.V. (2022). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z turyzmu u protsesi vyvchennia dystsypliny «spetsializovanyi turyzm» [Formation of professional competence of future tourism specialists in the process of studying the discipline “specialized tourism”]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 38, 45–50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2029/1958/> [in Ukrainian].
 8. Medynska, S.I. (2016). Formuvannia inshomovnoi kompetentnosti yak komponenta profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv u haluzi turyzmu [Formation of foreign language competence as a component of professional training of tourism specialists]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelja. Seriia: pedahohika i psykholohiia*, 2(12), 233–237. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2016/2/39.pdf> [in Ukrainian].
 9. Novak, Ye.V. (2025). Inshomovna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv turystychnoi sfery: suchasnyi stan ta problemy [Foreign language training of future tourism specialists: current state and problems]. *Innovatsiina pedahohika*, 84(2), 116–120. URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/84/part_2/25.pdf [in Ukrainian].
 10. Pradivliannyi, M.H., & Bondar, N.D. (2017). Stratehii formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv sfery turyzmu v protsesi vyvchennia inozemnykh mov [Strategies for forming professional competence of tourism specialists in the process of learning foreign languages]. *Visnyk VPI*, 6, 168–174. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2166> [in Ukrainian].
 11. Styfanyshyn, I.M., Yurko, N.A., Protsenko, U.M., & Romanchuk, O.V. (2019). Komunikatyvni aspekty inshomovnoi profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sfery turyzmu [Communicative aspects of foreign language professional training of tourism specialists]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: seriia «Filolohiia»*, 6(74), 200–203. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/download/2490/2264/4518> [in Ukrainian].
 12. Denizova, V. (2025). The role of foreign languages in tourism: between education and practice. In *Foreign Language Teaching and Intercultural Communication in the Context of Internationalization in the Contemporary Era*. UNWE, Sofia. URL: <https://www.researchgate.net/publication/399071796> [in English].
- Expósito, A., & Sánchez-Cubo, F. (2025). Exploring the role of language competence of tourism students in enrolling in English-taught courses. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 1–10. URL: <https://doi.org/10.1080/10963758.2025.2553908> [in English].
- Zhumbei, M., & Kopchak, L. (2024). Vyklyky rozvytku inshomovnoi kompetentnosti studentiv turyzmu ta hotelno-restoranoi spravy v umovakh voiennoho stanu [Challenges of developing foreign language competence among tourism and hospitality students under martial law]. *Innovatsiina pedahohika*, 73, 140. [in Ukrainian].

M. M. ZHUMBEI

PhD in Pedagogy, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Country Studies,

Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

E-mail: marianna.zhumbei@cnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8883-4135>

PROBLEMS AND RISKS OF FORMING FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TOURISM SPECIALISTS

The article is devoted to the analysis of problems and risks that arise in the process of forming foreign language professional competence of future tourism specialists. The purpose of the article is to study the problems and risks of forming foreign language professional competence of future tourism specialists. In the course of the scientific research, general scientific methods of cognition were used, in particular analysis, synthesis, generalization, systematization and comparison. The results of the study show that a comprehensive analysis of the structure of foreign language professional competence of future tourism specialists was carried out, within which the main types of competences were identified and characterized, in particular general, intercultural, linguistic, communicative and discursive. It has been studied that the effectiveness of their formation is determined by a combination of competency-based, communicative-activity and integrated approaches, as well as the use of interactive teaching methods that simulate real professional situations. It has been shown that an important role is played by a phased training model that ensures the gradual development of language and professional skills. The main problems of the formation of foreign language professional competence have been studied and systematized, which are classified into groups: lexical-methodical, lexical-terminological, intercultural, competence-oriented, organizational-pedagogical, individualization, integration, resource-technological and external. It has been shown that these problems manifest themselves in the form of an insufficient level of practical application of knowledge, difficulties in mastering professional vocabulary, limited use of authentic materials, low motivation of students and imperfect organization of the educational process. It has been substantiated that their presence reduces the effectiveness of professional training and complicates the adaptation of future specialists to the requirements of the labor market. The practical significance of the study lies in the possibility of using the proposed classification of problems as a basis for improving the methodology for forming foreign language professional competence in the field of tourism.

Key words: foreign language competence, tourism, professional training, learning problems, intercultural communication.

Дата першого надходження статті до видання: 20.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

